

BRITSKÁ OBRANNÁ DOKTRÍNA

Pplk. Ing. Luděk KRZYTEK

Doc. Ing. Petr NĚMEC, CSc.

Mgr. Alena FENCLOVÁ

Anotace:

V říjnu 2001 byla vydána pro veřejnost Obranná doktrína Velké Británie (dále jen doktrína) jako druhé vydání tohoto dokumentu. Protože ve Velké Británii mají rozsáhlé zkušenosti z tvorby doktrín, může být tento dokument návodem pro zpracovatele a uživatele doktrín v AČR, v níž se v roce 2002 intenzivně právě na doktrínách pracuje. Doktrína byla přeložena v Oddělení speciálních překladů a tlumočení a upravena v Ústavu strategických studií Vojenské akademie v Brně, kde je i k dispozici.

Úvodní části doktríny objasňují širší souvislosti její existence. Obranná doktrína Velké Británie je na samém vrcholu hierarchie publikací pro společnou činnost. Určujícím znakem doktríny je určitá pružnost jako opak dogmatičnosti a současně opora dlouhodobých zkušeností z použití ozbrojených sil. Důvěryhodnost a efektivnost ozbrojených sil Velké Británie je založena na bojových dovednostech a bojovém potenciálu. Zároveň je možné bojové síly použít i pro nevojenské účely jako nástroje politiky k odstrašení a nátlaku. Nevojenskému účelu je věnována v doktríně značná pozornost.

Je také objasněn britský přístup k významu doktríny. Národní doktrína musí být v souladu s doktrínou NATO, její terminologií a postupy. Národní doktrína je nutná proto, že jsou v ní objasněny oblasti, které nejsou v plné míře zahrnuty v doktrínách NATO a ve kterých má Velká Británie specifické přístupy. Rovněž tyto přístupy mohou být příkladem pro zpracování doktrín v AČR. Současně je známé, že se Velká Británie snaží ovlivnit i zpracování doktrín v Alianci a britští důstojníci jsou často v čele zpracovatelských týmů pro tvorbu aliančních doktrín.

*Doktrína má **sedm kapitol**, v nichž jsou postupně objasňovány nejdůležitější zásady na nichž je doktrína postavena.*

Úvod do vojenské doktríny

*V **kapitole první** s názvem „Úvod do vojenské doktríny“ je doktrína vymezena stejně jako je tomu v publikaci Výkladový slovník pojmů a definic NATO AAP - 6. Následuje několik vět, které si zaslouží citaci. Doktrína **„poskytuje návod, jak se tyto***

operace mají řídit, zahajovat, ke způsobu velení a řízení v nich a k opatřením po skončení operace. Z toho důvodu není vojenská doktrína dokumentem s dlouhodobou platností, neboť události, které nastaly v minulosti, vyžadovaly rozdílné způsoby řešení, než je tomu v současné době a situace, které nastanou v budoucnosti, mohou opět vyžadovat jiné způsoby řešení. **Je poplatná současné době a bezprostřední budoucnosti. Její obsah má dynamický charakter, neustále se reviduje tak, aby odpovídal požadavkům současné doby“.** Zde je i odpověď na častou otázku, proč se doktríny poměrně často mění. Protože musí být aktuální. Na rozdíl od České republiky, kde je Doktrína AČR považována spíše za vnitřní armádní záležitost, se u britské doktríny předpokládá, že má vztah k politice. Ta je záležitostí dalších ministerstev, ústředních úřadů a bude určitě zajímat představitele hospodářství, výzkumu, škol, novináře a širokou veřejnost, která má právo být informována o úkolech obrany a jakým způsobem ozbrojené síly tyto úkoly zabezpečují. Dokonce může mít význam pro spojence, možné koaliční partnery a za zmínku stojí i informační charakter pro potenciálního protivníka.

V této kapitole jsou zmíněny i **úrovně války**, což je termín, který se často objevuje v literatuře o vojenství „přicházející ze západních armád“. Předpokládá se **základní strategická úroveň**, týkající se nejdůležitějších národních zájmů (nezávislosti, územní integrity a uskutečňováním národních zájmů). **Vojenská strategická úroveň** pojednává o budování a použití vojenských sil v souladu se základní strategií. **Operační úroveň války** se zabývá vojenskými taženími. Na **taktické úrovni války** se vede boj, dochází ke střetnutí konkrétních vojenských sil. Takové rozlišování úrovní války je odrazem její složitosti a vzniklo na základě rozdílných a přitom typických úkolů, které plní velitelé a vojska při dosahování konečného cíle a tím je vítězství. Stručně je připomenut i vztah mezi vojenskou strategií, politikou a doktrínou, protože obranná doktrína s nimi souvisí.

Strategický kontext

Ve *druhé kapitole* s názvem „Strategický kontext“ jsou uvedeny úvahy o prostředí, česky bychom spíše hovořili o podmínkách, ve kterých je doktrína uplatňována. Základem je analýza tohoto prostředí (podmínek), kterou provádí generální štáb. Je vymezováno sedm dimenzí strategického prostředí:

Politická dimenze pojednává o spojencích, potencionálních protivnících, možných koalicích, neangažovaných státech, ale také o různých skupinách, například teroristických, které mohou ovlivňovat politickou situaci.

Eekonomická dimenze, neboť ekonomické zájmy jsou velmi častým zdrojem sporů a ekonomika je důležitým nástrojem politiky.

Vojenská dimenze představuje vlastně vojenskou sílu státu a její možnosti použití v nejširším slova smyslu.

Fyzická dimenze je představována geografickým prostorem činnosti ozbrojených sil v celé jeho tvářnosti a zabývá se i takovými faktory, jako je počasí, podnebí a demografie.

Vědecká a technická dimenze je také důležitou součástí strategického prostředí.

Sociální a kulturní dimenze spočívá jednak v podpoře ozbrojených sil obyvatelstvem, v působení médií, ale sama o sobě je často zdrojem krizí, které mohou přerůst ve válku.

Právní a etická dimenze souvisí s úlohou práva v mezinárodních vztazích, s lidskými právy a vedení válek podle určitých zásad. Je zde i zmínka o významu národních zájmů a jejich vlivy na doktrínu. Nakonec se v této kapitole píše o nástrojích základní strategie, kterými jsou diplomacie, ekonomická síla a vojenská síla.

Základních prvky doktríny

Třetí kapitola popisuje základní prvky doktríny Velké Británie. Konstatuje se v ní, že doktrína nabízí nejlepší přístup k použití ozbrojených sil na základě zkušeností, ale nemůže být považována za dogma, neboť přímo na velitelích závisí umění využívat vlastní úsudek, opírat se o názory dalších velitelů. Je vnitřně pružná, což umožňuje velitelům v době, kdy to situace vyžaduje, převzít iniciativu a používat neortodoxní řešení. Přitom je nutné respektovat rámec, který je tvořen principy války, bojovým étosem, koncepcí manévru, aplikací velení při plnění úkolu, charakter společných, integrovaných a mnohonárodních operací, základní pružností a pragmatismem doktríny Velké Británie.

Principy války představují vodítko, které umožňuje, aby se podle nich velitelé řídili v boji i operacích. Jedná se známé principy, používané například v modifikované podobě i v naší armádě. Jde o:

- výběr a sledování cíle,
- udržování morálního stavu,
- ofenzivní činnost,
- bezpečnost,
- překvapení,
- soustředění sil,
- efektivitu úsilí,
- pružnost,
- spolupráci,
- schopnost dlouhodobé činnosti.

V dokumentu, jako je obranná doktrína, je překvapivě zdůrazněna potřeba vytváření **bojového étosu**. Autoři Obranné doktríny Velké Británie, zřejmě na základě zkušeností z různých konfliktů, považují vysvětlení a zdůraznění tohoto termínu za velmi důležité, což nakonec vysvětluje i citace: „**Každý příslušník ozbrojených sil musí být připraven bojovat a zemřít při všech legitimních důvodech, které Velká Británie realizuje prostřednictvím vojenského úsilí. Z toho vyplývá, že doktrína musí obsahovat ve svém základu bojový étos**“⁴. Schopnost odolávat strachu, působit ve stresu, zmatku, překonávat psychické a fyzické vyčerpání a veškeré těžkosti války, a to se musí

opírat o vyšší lidské hodnoty mravního základu, vzhledem k ukrutnostem, které jsou častým jevem válek a ozbrojených konfliktů.

V části **koncepte manévru** se nejedná o vysvětlení jak připravovat, uskutečňovat a využívat manévr vojsky, ale spíše o to jak myslet, aby operace byly dynamické, vedené v tempu, umožnily převzetí iniciativy. Vede k tomu, jak dosáhnout rychlého vítězství a jak uspořádat vlastní velitelskou činnost s důrazem na rychlost v rozhodování. Tím se vytváří možnost předčít protivníka v činnosti, kterou měl v úmyslu provést.

V této kapitole je uvedeno i několik odborných termínů týkajících se **operačního umění**, o jehož existenci v teorii použití ozbrojených sil západních armád stále ještě nemá AČR k dispozici dostatečné množství informací. Kromě zmínky o těžišti (činnosti) je zde uveden odkaz na doktrínu společných a mnohonárodních operací, ve které je pojednáno o operačním umění mnohem více.

V doktríně je uvedena i část týkající se i filozofie velení při plnění úkolu. Pozornost je věnována i objasnění charakteru **společných, integrovaných a mnohonárodních operací**. Britský přístup ke společným a mnohonárodním operacím se neliší od více známého aliančního přístupu, problémem však zůstává pochopení pojmu integrovaná operace. Pravděpodobně se tím chce ještě více zdůraznit, že v soudobých operacích se dosahuje úspěchu ve spolupráci s množstvím takových prvků, které ovlivňují přípravu a vedení operací v daleko větší míře, než tomu bylo v minulosti.

Při posuzování **pružnosti a pragmatismu** je upozorňováno na častý střet těchto protikladů. Zkušenosti, poznatky, rutina výcviku, doktrína mají svůj význam, ale nic nemůže nahradit přemýšlení velitelů v konkrétní situaci a jejich schopnost pružně aplikovat vlastní vědomosti a zkušenosti. Vždy musí být hledána potřebná míra těchto prvků, která ovlivňuje činnost velitelů a vojsk.

Bojová síla

Čtvrtá kapitola má název „Bojová síla“ a jsou v ní objasňovány tři vzájemně související složky: **koncepční, morální a fyzický**. Jak chápat termín „koncepční složka“? Dala by se definovat jako teorie, která vymezuje myšlení velitelů a v ní jsou nejdůležitější **principy války** (jsou uvedeny v kapitole 3) a **zásady doktríny**. Uvádí se, že existují **čtyři** kategorie doktríny, poskytující vodítko ozbrojeným silám: **společná doktrína, doktrína vyšší úrovně královských leteckých a námořních sil, doktrína jednotlivých složek sil a doktrína NATO**. Společná doktrína obsahuje několik publikací z nichž **Obranná doktrína Velké Británie** je nejvyšší a má uplatnění zejména na strategické úrovni války. Základní publikací pro operační stupeň je **Doktrína Spojeného království Velké Británie pro společné a mnohonárodní operace**. A existují i další doktríny v této oblasti.

Doktríny vyšší úrovně královských leteckých a námořních sil souvisí se společnou doktrínou a popisují způsoby a prostředky, jakými způsoby lze provádět činnost v prostředí námořních a leteckých sil. Jsou to doktríny pro operační úroveň války.

Taktická doktrína jednotlivých složek sil se zabývá zásadami použití konkrétních vojenských sil.

Doktríny NATO jsou pro Velkou Británii důležité rovněž z toho důvodu, že Aliance je nejdůležitějším bezpečnostním společenstvím a z jiného pohledu Britové velmi výrazně ovlivňují zpracování aliančních doktrín.

Za důležitou součást bojové síly je považováno **koncepční myšlení**, které je nástrojem k vypracování představ o budoucích operacích a schopnostech, o kterých lze předpokládat, že se v nich budou uplatňovat. K nim jsou v doktríně přiřazeny **vedení, informování, příprava sil k nasazení, plánování a obnova sil, ochrana, schopnost dlouhodobé činnosti, vlastní činnost**, při níž jsou schopnosti využívány.

Morální složka bojové síly. Jejím nositelem jsou lidé, vojáci, přesvědčení o správnosti činnosti, kterou provádějí. Důležitým prvkem při naplňování této složky je **motivace**, silný zdroj jednání osob. Dále je to **vedení**, schopnost velitelů působit na podřízené a **řízení**, spočívající v co nejlepším využívání zdrojů potřebných k vedení operací.

Fyzická složka má podle tvůrců doktríny pět oblastí, o kterých je pojednáváno jako o důležitých faktorech ovlivňujících bojovou činnost - **živou sílu, techniku, kolektivní plnění úkolu, připravenost a schopnost dlouhodobé činnosti**. **Živá síla** je představována dobře vycvičenými vojáky, zkušenými z řady konfliktů, **technika** má být co nejlepší a neúčinnější, má poskytovat technologickou výhodu vůči protivníkovi. **Kolektivní plnění úkolu** spočívá v pochopení doktríny, ve výcviku a zdokonalování této schopnosti. Otázka **připravenosti** je podmíněna tím, že krize vznikají na různých místech, často velmi nečekaně, s potřebou rychlé reakce. **Schopnost dlouhodobé činnosti** je dána charakterem operací, ve kterých často narůstá potřeba sil a prostředků k plnění úkolů, doba trvání operací se protahuje a to může vyvolávat řadu problémů a komplikací.

Bojová činnost a použití bojové síly

Pátá kapitola má název „Bojová činnost a použití bojové síly“ a pojednává o použití ozbrojených sil, jako prostředků **odstrašování a donucení**, použití ozbrojených sil při operacích, jako jsou **ničení a ztížení činnosti protivníka a omezení při použití ozbrojených sil**. Pojem „Strategické odstrašování“ je obzvláště spojen s rokem 1950 s hrozícím použitím jaderných zbraní k **odstrašení** od útoku na Velkou Británii a na spojence NATO. Velká Británie považuje i v současné době vlastnictví jaderných zbraní za zákonný a dosud uznávaný nejefektivnější prostředek odstrašující útok jiných zemí, které vlastní stejný druh zbraní. Stejně odstrašující účinek a jeho použití považuje Velká Británie i proti možnosti konvenční agresi při eskalaci rizika přes jadernou mez. Ve většině případů lze odstrašit protivníka i konvenčními zbraněmi. Obvykle je prostředek **odstrašení** používán v kombinaci s prostředkem **donucení**. Tato kombinace je považována za základní účel vojenské síly, a to bez ohledu na to, zda je těmito prostředky pouze vyhrožováno, nebo zda jsou tyto prostředky skutečně použity. Základním cílem je pře-

svědčit, či donutit protivníka jednat tak, aby jeho činnost byla v souladu se zájmy Velké Británie.

Část kapitoly **ničení a ztížení činnosti protivníka** vyjadřuje způsob použití vojenské síly v době, kdy se projeví prostředky odstrašení nebo donucení jako nedostačující a je ohrožena ochrana nebo zabezpečení zájmů Velké Británie. I v případě použití vojenské síly zůstávají prostředky odstrašování nebo donucení hlavními nástroji ochrany zájmů Velké Británie. Při použití vojenské síly bude převažovat snaha donutit nepřítele k zastavení jeho činnosti a aktivit, které by ohrožovaly zájmy Velké Británie. Hlavním cílem těchto aktivit je systematické použití destruktivní síly proti klíčovým prvkům bojové síly nepřítele a tím jej zbavit možnosti jejich použití. Doktrína Velké Británie však uvádí i skutečnost, že k dosažení tohoto cíle nemusí být vždy použita výhradně destruktivní síla, ale kombinace prostředků sil, které jsou dostatečně účinné k zastavení hrozby ohrožující zájmy Velké Británie.

O tom pojednává další část této kapitoly – **omezení při použití vojenské síly**. Existují různá omezení, která zobecňují etická, morální nebo politická hlediska, mají právní základ a jsou odvozená z práva ozbrojeného konfliktu. Britská obranná doktrína Velké Británie uvádí následující druhy omezení:

- politická omezení
- právní omezení
- fyzická omezení
- vojenská omezení

Politická omezení limitují bojovou činnost prostorově, omezením typů a druhů použití zbraní a dalšími omezeními, která by mohla zamezit eskalaci konfliktu.

Právní omezení jsou úzce spojena s odpovědností za dodržování zákona ozbrojeného konfliktu. Právní omezení vychází z mezinárodních závazků Velké Británie a týkají se zvykového mezinárodního práva a relevantních konvencí, které ratifikovala. Mezi nejdůležitější z nich jsou Ženevské konvence z roku 1949 a dva dodatkové protokoly z roku 1977. Smyslem právních omezení je to, aby byli vojáci odlišeni od civilního obyvatelstva, aby byl veden útok pouze na legitimní vojenské cíle, tento útok by měl být přiměřený tak, aby nedocházelo ke ztrátám na životech u civilního obyvatelstva.

Fyzická omezení jsou posuzována Doktrínou obrany Velké Británie podle dimenze strategického prostředí, uvedené v Kapitole 2. Jedná se většinou o omezení vynucené fyzickými charakteristickými rysy, které mohou dále ovlivňovat taktické nasazení sil při krátkodobých změnách, popřípadě ovlivňovat operační nebo strategický efekt při dlouhodobých změnách.

Vojenská omezení odrážejí vlastní schopnosti a omezení schopností spojenců, popřípadě takových, které souvisí s prioritami politických rozhodnutí.

Širší použití bojové síly

Kapitola 6 pojednává o „Širším použití bojové síly“. Toto je chápáno jako použití ozbrojených sil nejenom výhradně pro bojovou činnost, ale i nasazení sil v jiných operacích, v nichž není přímo vedena bojová činnost, ale při kterých jsou ozbrojené síly použity ke zvláštním účelům. Kapitola pojednává o způsobech ujasnění vztahů mezi Velkou Británií a ostatními státy, vymezení spektra konfliktů, postoj k nim a jejich řešení s cílem obnovení stability v rámci působení v mnohonárodních aliančních svazcích. Velká Británie používá tři nástroje politiky – **diplomatický, ekonomický a vojenský**, v závislosti na okolnostech.

V této kapitole klade Obranná doktrína Velké Británie důraz na tyto hlavní oblasti:

- předcházení konfliktům,
- nastolení pořádku,
- řízení konfrontace,
- humanitární pomoc,
- základy řízení krizí,
- vojenská pomoc civilním organizacím.

Předcházení konfliktům je považováno za základní prvek udržení mezinárodní stability a bezpečnosti a to hlavními prostředky diplomacie, i diplomatickým úsilím vysvětlovaným „implicitní“ hrozbou nasazením vojenské síly.

Povaha úkolu **nastolení pořádku** má obvyklé vyústění v mandátu OSN k použití bojových činností potřebných k dosažení cíle. Avšak použití síly je cílevědomě směřováno k donucení proti sobě stojící strany jednat podle mírové dohody a zabránit případné eskalaci krize.

Část kapitoly „**Řízení konfrontace**“ pojednává o potřebě použití ozbrojených sil i přesto, že již byla mírová dohoda uzavřena, a to z důvodů potlačení sporů, které by mohly vést k obnovení konfliktu. Součástí tohoto je přijímání různých politických, diplomatických nebo ekonomických opatření vhodných pro danou situaci. Tato část kapitoly pojednává o úkolech ozbrojených sil v takovýchto, dalo by se charakterizovat zvláštních situacích. Ozbrojené síly zůstávají v takových situacích jedinou organizovanou silou, která je schopna zabezpečit nebo být nápomocna k nastolení stability v daném regionu. Jako dílčí části této kapitoly jsou v této doktríně uvedeny základní principy uzavírání mírové dohody a těmi jsou:

- nestrannost,
- souhlas,
- omezení v používání síly,
- schopnost sil a jejich důvěryhodnost,
- dlouhodobé hledisko,
- civilně – vojenská spolupráce.

Součástí této kapitoly je i řešení způsobu použití ozbrojených sil při **humanitárních operacích/operacích na pomoc při katastrofách**. Je zřejmé, že humanitární pomoc nebudou schopny realizovat humanitární agentury samy, ale k realizaci některých kroků budou potřebovat přinejmenším asistenci vojenské síly.

Poměrně důležitou oblastí této kapitoly je část „**Základy řízení krizí**“. K tomu považuje Velká Británie nutnost existence organizace, která zabezpečuje řešení krizí v jednotlivých fázích, a to: **výběr a sledování cíle, přizpůsobení řešení krizí prioritám a naléhavým požadavkům, řízení informací** apod. Pro tyto účely je ve Velké Británii vytvořena Organizace krizového managementu.

Prvořadým úkolem Vojenských ozbrojených sil je obrana země a jejích národních zájmů. Avšak vojenské ozbrojené síly mohou být použity i pro vnitřní potřeby státu za extrémních situací pro řešení ozbrojených kriminálních a teroristických činů. O takovémto použití je pojednáno v části „**Vojenská pomoc civilním organizacím**“.

Obranná doktrína Velké Británie uvádí, že ozbrojené síly jsou užitečným nástrojem domácí politiky, které jsou schopny řešit celou řadu mimořádných situací tak jak požaduje vláda Jejího Veličenstva. Je však potřebné mít na zřeteli i to, že mírové použití ozbrojených sil na vlastním území je do určité míry potenciálně kontroverzní a musí být zohledněna všechna fakta jak, a za jakých okolností je lze použít. Toto použití je přísně omezeno a vztah mezi ozbrojenými silami a civilními orgány ve Velké Británii se musí řídit ústavou a ustanoveními administrativního práva. Navíc, ozbrojené síly se při podpoře civilních organizací řídí určitými zásadami.

První důležitou zásadou je to, že se ozbrojené síly na vlastním území použijí pouze na **podporu důležitých a ze zákona odpovědných civilních institucí**.

Druhou důležitou zásadou je to, že příslušníci ozbrojených sil se musí vždy a za všech okolností **dodržovat právní normy daného státu**, bez ohledu na úkol, který plní. Při použití vojenské pomoci civilním orgánům jde především o prosazení práva a vnitřní bezpečnosti. Za mimořádných okolností může být vyžadováno i použití zbraní, včetně letální síly. Příklady vojenské pomoci civilní moci zahrnují operace proti terorismu (včetně dlouhodobého nasazení armády v Severním Irsku), boj proti drogám a ochranu rybolovu.

Filozofie velení

Sedmá kapitola má název „Filozofie velení“. Jsou v ní řešeny následující problémy:

- dilema velení,
- plán velitele,
- cíle, způsoby a prostředky,
- atributy velení.

Dilema velení popisuje složitost velení a koordinace množství různorodých činností. Dilema je v podstatě postaveno mezi dva důležité prvky velení a těmi jsou pro-

středky velení – komunikace, a vlastní provádění různé činnosti. Důraz je mnohdy položen na iniciativu a samostatné rozhodování velitelů. Řešení problémů mnohdy závisí i na důvěře mezi jednotlivými veliteli různých stupňů velení.

Plán velitele představuje jasně stanovený jeho zámysl splnění cíle, jakož i prostředky, kterým je daný cíl dosahován. Plán je zde vymezen jako souhrn podrobných informací, důležitých pro plnění úkolů a jasné vymezení vlastních úkolů a úkolů pro podřízené síly a zároveň tento plán umožňuje podřízeným vytvořit své vlastní plány.

Vymezení jasného a jednoznačného **cíle, způsobu a prostředků** jeho naplňování jsou základními otázkami plánování. Přičemž politické cíle bývají v konfliktu málokdy pevné a trvalé, mnohdy jsou nejasně stanovené a špatně definované. Pokud se cíl mění, má to vliv i na změnu plánu a stejně tak může ovlivnit i způsoby a volbu prostředků pro jeho plnění.

Atributy velení jednoznačně patří k řídicí a velicí součásti naplňování stanovených cílů a zároveň vyjadřují charakteristické prvky správného fungování ozbrojených sil. Základními atributy, které jsou v Obranné doktríně Velké Británie uvedeny, vyjadřují ve své podstatě potřebné vlastnosti velitelů, jako jsou:

- nenechat se ovládnout situací,
- vlastní osobní kvality (rozhodnost, rozvážnost, klidné řešení situace, sebekontrola, otevřenost, schopnost postihnout podstatu, snášet duševní stres a napětí, být odvážní, vytváření vzájemné důvěry a respektu mezi sebou, nadřízenými a podřízenými, mít potřebné morální a fyzické vlastnosti apod.),
- efektivní velení,
- pevný a disciplinovaný přístup,
- připravenost k převzetí odpovědnosti v různých situacích,
- disciplína založená na spolupráci a týmové práci,
- jasnost a stručnost při vydávání rozkazů,
- zabránit (omezit) možnosti vzniku stresu u podřízených,
- rozvážně používat volnost jednání v různých činnostech, kdy to vyžaduje situace,
- umožnit svým podřízeným dostatečný potřebný odpočinek vždy, kdy to situace dovolí a tím přispívat k obnově bojové schopnosti.

Velmi důležitou vlastností velitelů je využívání zkušeností, které se nedají naučit, dají se pouze získat na základě řešení často měnících se situací. Je těžko jednoznačně označit pořadí jednotlivých atributů podle důležitosti. Jsou situace, ve kterých jeden může být v daném okamžiku důležitější, než jiný. Jeden fakt je však potřebné mít na zřeteli: všechny vlastnosti se doplňují a podmiňují, žádný nelze posuzovat izolovaně.

Závěr

Článek poukazuje na strukturu a obsah dokumentu. Česká republika jako člen Aliance, její bezpečnostní politika, plánování a postupy při vytváření struktur ozbroje-

ných sil a jejich činnost by se měly srovnávat se staršími členskými státy NATO. Proto i zpracování dokumentů jako jsou „Bezpečnostní strategie České republiky“, „Bílá kniha o obraně České republiky“, „Vojenská strategie“, „Doktrína AČR“, a podobně by měly být v kontextu s podobnými dokumenty zpracovanými ve státech NATO. Velká Británie má zkušenosti svých ozbrojených sil posílené o účast v operacích různých ozbrojených konfliktů. Zpracování podobných dokumentů je vhodným metodickým vzorem pro naše podmínky.

Poznámka

¹ **étos** - mrav, morální, etický základ; charakter. viz. Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích, část 2, c/f, s.395.